ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою УДУНТ
01.04.2026 протокол № 10

УВЕДЕНО В ДІЮ
наказом ректора УДУНТ
від 02.04.2026 № 75

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ЗМІСТ

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ 2
2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ 3
3 ЗАГАЛЬНІ ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ 5
4 ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ 7
5 ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ ВЕРИФІКАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ 13
6 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ 14
7 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ 15

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про принципи використання технологій штучного інтелекту в Українському державному університеті науки і технологій (далі – Положення) визначає методичні основи для ефективного та безпечного впровадження, етичного та відповідального використання технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) в Українському державному університеті науки і технологій (далі – Університет).

1.2 Положення розроблене відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», Регламенту (ЄС) 2024/1689 Європейського Парламенту та Ради від 13 червня 2024 року (EU AI Act), Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р, Плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025-2026 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 травня 2025 року № 457-р, Статуту Українського державного університету науки і технологій, Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету науки і технологій та інших внутрішніх нормативних актів Університету.

Під час розроблення Положення враховано Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти Міністерства освіти і науки та Міністерства цифрової трансформації України від 24 квітня 2025 року, Керівництво ЮНЕСКО щодо використання генеративного штучного інтелекту в освіті та наукових дослідженнях (UNESCO: Guidance for generative AI in education and research, 2023 р.), рекомендації Комітету з етики публікацій (Committee on Publication Ethics, COPE) щодо авторства, рецензування та використання інструментів ШІ та інші міжнародні стандарти у сфері етики освітньої і наукової діяльності.

1.3 Метою Положення є:

– визначення принципів етичного та відповідального використання технологій ШІ в Університеті;

– формування політики нульової толерантності до порушень академічної доброчесності, пов’язаних з використанням технологій ШІ, з особливою увагою до ризиків, що виникають при застосуванні генеративних моделей.

1.4 Положення є складовою системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Університеті та встановлює концептуальні засади використання технологій ШІ.

1.5 Положення спрямоване на запобігання порушенням академічної доброчесності та визначає застосування технологій ШІ як допустимого інструменту для всіх суб'єктів академічної діяльності Університету за умови дотримання ними встановлених у цьому Положенні принципів етичного та відповідального використання.

1.6 Університет сприяє розвитку компетентностей суб'єктів академічної діяльності у сфері ШІ (ШІ-грамотності) шляхом організації відповідних навчальних заходів, семінарів та інтеграції питань етичного використання технологій ШІ у програми підвищення кваліфікації та професійного розвитку суб'єктів академічної діяльності.

1.7 Це Положення створює основу для подальшого методичного забезпечення та нормативного регулювання окремих аспектів застосування технологій ШІ в Університеті, зокрема в частині оцінювання результатів навчання, верифікації наукових результатів, перевірки дотримання академічної доброчесності, захисту персональних даних та конфіденційної інформації тощо.

1.8 У разі виконання Університетом або його окремими суб'єктами академічної діяльності наукових проєктів, освітніх програм, досліджень або інших видів діяльності, що фінансуються зовнішніми замовниками чи донорами (зокрема програмами ЄС, грантовими фондами тощо), правила використання технологій ШІ, встановлені умовами відповідних грантових угод або офіційною політикою донора, мають пріоритет над нормами цього Положення, якщо вони містять суворіші обмеження або спеціальні вимоги щодо прозорості та звітності.

2 ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

У Положенні використовуються терміни у таких значеннях:

Автор – фізична особа, результатом творчої праці якої є твір (або частина твору) будь-якого виду (академічний текст, зображення будь-якого характеру, аудіо, 3D-модель, програмний код тощо).

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час навчання, викладання та отримання наукових результатів з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукової діяльності.

Академічний текст – авторський твір наукового, науково-технічного або навчального характеру у формі дисертації, кваліфікаційної роботи, наукового видання, наукової статті, звіту у сфері наукової і науково-технічної діяльності, депонованої наукової роботи, підручника, навчального посібника, інших

науково- та навчально-методичних праць, а також інші результати академічної діяльності в цифровій формі (код, моделі, дані).

Атестаційна експертиза – процедура оцінювання академічного тексту (дисертації, кваліфікаційної роботи тощо) з метою встановлення його відповідності встановленим вимогам у межах процедури атестації здобувача.

Генеративний штучний інтелект (генеративний ШІ; generative artificial intelligence, generative AI) – тип моделі машинного навчання, призначений для автоматизованого створення текстового, візуального, аудіального або програмного контенту на основі навчання на великих масивах даних.

Інструменти лінгвістичної підтримки на основі ШІ – спеціалізовані сервіси, що використовуються переважно для технічного редагування тексту (автоматизований переклад, перевірка граматики, стилістичне вдосконалення) та не передбачають створення самостійного змістовного продукту.

Локальні генеративні системи ШІ – це системи штучного інтелекту, що розгорнуті та функціонують безпосередньо на технічних засобах користувача або локальній інфраструктурі Університету без передачі даних на зовнішні сервери третіх осіб.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень чи аналітичної (аналітико-синтетичної) обробки та систематизації відомих наукових фактів, тверджень та результатів, зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути поширений у формі будь-якого академічного тексту (звіту, наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проєкту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів), підготовка якого потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову.

Особистий інтелектуальний внесок автора – результат особистої інтелектуально-творчої діяльності суб’єкта академічної діяльності, що полягає у самостійному формуванні концепції, мети та методології роботи, здійсненні критичного аналізу, верифікації та творчого переопрацювання отриманої інформації (зокрема контенту, згенерованого системами ШІ), а також у його логічній та змістовій інтеграції в цілісну структуру наукового результату або навчального матеріалу.

Система виявлення збігів та ознак автоматичної генерації – програмний комплекс для аналізу текстових документів на предмет наявності текстових запозичень із зовнішніх джерел (Інтернет, репозиторії, бази даних), а також для

ідентифікації ознак штучного походження тексту (стилометричних та структурних маркерів автоматичної генерації).

Сторонні загальнодоступні генеративні системи ШІ – це сервіси або платформи штучного інтелекту, що надаються зовнішніми організаціями та передбачають передачу даних користувача на зовнішні обчислювальні ресурси, які не перебувають під технічним чи правовим контролем Університету.

Суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, здобувачі освіти, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки та інші суб'єкти освітньої й наукової діяльності.

Таксономія GAIDeT (Generative AI Delegation Taxonomy) – розроблена в Україні рамкова система для стандартизованого розкриття інформації про використання генеративного ШІ в освітній та науковій діяльності. Система передбачає опис п'яти ключових елементів делегування завдань ШІ: отримані вказівки (**G**uidance), використаний інструмент (**A**I tool), рівень втручання алгоритму (**I**ntervention), факт розкриття (**D**isclosure) та ступінь авторського редагування/прозорості (**E**diting/**T**ransparency).

Твір – оригінальне інтелектуальне творіння автора (співавторів) у сфері науки, літератури, мистецтва тощо, виражене в об'єктивній формі.

Технології ШІ, що не належать до систем генеративного типу (негенеративні технології ШІ) – системи, призначені для аналізу, класифікації, пошуку, систематизації або структурування наявних даних без створення нового змістовного контенту.

Штучний інтелект (ШІ; artificial intelligence, AI) – це галузь комп'ютерної науки, присвячена розробленню систем опрацювання даних, які виконують функції, зазвичай пов'язані з інтелектом людини (такі як міркування, навчання та самовдосконалення, аналіз та ухвалення рішень), а також програмні інструменти та обчислювальні системи, створені на її основі.

3 ЗАГАЛЬНІ ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ

3.1 Використання технологій ШІ суб'єктами академічної діяльності Університету базується на загальних етичних принципах, обов'язкових для дотримання під час навчання, викладання та провадження наукових досліджень, а саме

1) академічної свободи;

2) академічної доброчесності;

3) людського контролю та відповідальності;

4) прозорості;

5) конфіденційності та захисту даних;

6) інклюзивності;

7) запобігання дискримінації.

3.2 **Принцип академічної свободи** визначає право суб'єктів академічної діяльності самостійно обирати й використовувати технології та інструменти ШІ для здійснення творчої, наукової чи викладацької діяльності, за умови дотримання встановлених цим Положенням етичних норм і вимог щодо прозорості.

3.3 **Принцип академічної доброчесності** визначає, що використання технологій ШІ не може замінювати самостійну інтелектуальну діяльність суб'єктів академічної діяльності та не повинно використовуватися в недоброчесних практиках та не повинно сприяти академічному плагіату, фабрикації, фальсифікації та іншим видам порушень, визначеним у Законі України «Про академічну доброчесність».

3.4 **Принцип людського контролю та відповідальності** визначає, що технології ШІ розглядаються виключно як допоміжний інструмент, який не замінює інтелектуальну працю людини, а кінцева відповідальність за точність, зміст та висновки результатів академічної діяльності покладається на їх автора.

3.5 **Принцип прозорості** визначає обов'язкову атрибуцію (декларування) фактів використання інструментів ШІ під час створення або обробки будь-яких результатів академічної діяльності (текстів, зображень, програмного коду, даних тощо), за винятком випадків, передбачених цим Положенням.

3.6 **Принцип конфіденційності та захисту даних** передбачає дотримання вимог законодавства України щодо захисту персональних даних та права на приватність, що забороняє передачу конфіденційної інформації в сторонні загальнодоступні системи ШІ.

3.7 **Принцип інклюзивності** підтверджує та передбачає можливість використання технологій ШІ з метою забезпечення розробки адаптивних та асистивних (допоміжних) технологій, що сприяють створенню безбар'єрного освітнього середовища.

3.8 **Принцип запобігання дискримінації** визначає, що результати використання технологій ШІ не повинні містити проявів упередженості чи обмежень за будь-якими ознаками (зокрема за статтю, віком, расою, національністю, етнічним походженням, соціальним статусом тощо), а суб'єкти академічної діяльності зобов'язані критично оцінювати згенерований контент на відповідність етичним нормам.

4 ПРИНЦИПИ ПОЛІТИКИ ВІДПОВІДАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ

4.1 Політика відповідального використання технологій ШІ суб'єктами академічної діяльності Університету ґрунтується на принципах, обов'язкових для дотримання під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності.

Суб'єктність та авторське право

4.2 Використання генеративного ШІ допускається виключно як допоміжного інструмента за умови збереження особистого інтелектуального внеску автора.

4.3 Системи генеративного ШІ вважаються такими, що не володіють суб'єктністю та не можуть бути вказані як автори або співавтори результатів академічної діяльності (текстів, зображень, програмного коду, графічних матеріалів тощо).

Результати, отримані за допомогою технологій генеративного ШІ, не визнаються самостійними науковими результатами, оскільки такі системи нездатні до усвідомленого наукового пошуку та не несуть відповідальності за згенеровані висновки.

4.4 Результати, згенеровані технологіями ШІ, не можуть використовуватися як першоджерела або доказова база для обґрунтування наукових висновків та фактичних тверджень.

Правила декларування та атрибуції

4.5 Автор повинен декларувати використання інструментів на основі технологій ШІ під час створення текстів, даних, програмного коду, візуальних об'єктів тощо, а також під час опрацювання даних (зокрема збору, очищення, перетворення, аналізу, інтерпретації тощо).

4.6 Таке декларування здійснюється шляхом належної атрибуції, яка реалізується в одній або комбінації таких форм:

- **текстова атрибуція** – письмове зазначення про використання ШІ безпосередньо в основному тексті роботи (у вступі, розділі «Методологія», виносках, підписах до графічних матеріалів) або поза ним (у додатках чи окремій декларації). Рекомендовано використовувати структурований підхід (наприклад, за таксономією GAIDeT), з викладенням відомостей про етап дослідження, конкретну роль ШІ, версію інструменту, ступінь людського нагляду та внесок автора. Ця форма застосовується незалежно від типу контенту (текст, код, візуальні матеріали тощо);
- **візуальна атрибуція** – використання спеціальних графічних знаків або

інших маркувань безпосередньо на візуальних матеріалах (кресленнях, схемах, діаграмах, графіках, 3D-моделях, малюнках, фотографіях тощо);

- **автоматизована атрибуція** – використання вбудованих функцій платформ для автоматичної генерації та вбудовування метаданих про участь ШІ у створенні контенту.

4.7 Використання інструментів ШІ для виправлень технічного характеру (виправлення орфографічних, граматичних, пунктуаційних помилок, коригування форматування тощо), що не впливають на зміст, структуру чи наукову інтерпретацію тексту, є винятком із принципу прозорості (п. 3.5 цього Положення) і не потребує окремої атрибуції.

4.8 Глибоке перефразування (paraphrasing) або стилістична переробка тексту, що призводять до суттєвої зміни його лексичного складу або структури речень з метою штучного підвищення показників оригінальності, не вважаються технічними правками та підлягають обов'язковій атрибуції згідно з п. 4.5 цього Положення.

4.9 Автор несе персональну відповідальність за коректність використання інструментів ШІ та належне дотримання вимог цього Положення щодо обов'язковості атрибуції.

Використання ШІ в освітньому процесі

4.10 Підготовка здобувачів вищої освіти до професійної діяльності в умовах широкого застосування ШІ забезпечується шляхом інтеграції відповідних компетентностей в освітні програми, навчальні дисципліни та тематику наукових досліджень.

4.11 Окремі аспекти використання технологій ШІ, що не суперечать цьому Положенню, можуть додатково регламентуватися у силабусах освітніх компонентів та методичних рекомендаціях з обов'язковим урахуванням специфіки та цілей вивчення конкретного освітнього компонента, що дає змогу адаптувати загальні етичні принципи до предметних особливостей відповідного освітнього компонента.

4.12 У разі прийняття рішення про регламентацію використання технологій ШІ згідно з п. 4.11, у силабусі освітнього компонента має бути чітко зафіксовано, які види індивідуальних завдань (або їх окремі етапи) потребують виключно самостійного виконання без залучення ШІ, а де використання технологій ШІ є допустимим як допоміжного інструменту.

За відсутності таких уточнень у силабусі виконання всіх видів індивідуальних завдань виконується відповідно до загальних вимог та обмежень цього Положення.

4.13 Наукові, педагогічні та науково-педагогічні працівники мають встановлювати та роз’яснювати здобувачам вищої освіти чіткі межі дозволеного використання технологій ШІ, визначаючи прийнятні способи застосування таких технологій на різних етапах опанування відповідного освітнього компонента чи підготовки індивідуальної роботи (зокрема, від генерування ідей та пошуку літератури до аналізу даних та редагування тексту тощо).

4.14 Науковим, педагогічним та науково-педагогічним працівникам рекомендується адаптувати форми контролю знань, надаючи перевагу творчим, аналітичним та практико-орієнтованим завданням, які мінімізують можливість прямої генерації відповіді засобами ШІ без власного інтелектуального внеску здобувача вищої освіти.

4.15 Використання будь-яких технологій генеративного ШІ під час проведення заходів підсумкового або поточного контролю (іспитів, заліків, тестувань у режимі реального часу тощо) забороняється, крім випадків, коли таке використання прямо передбачено силабусом освітнього компонента або письмовими інструкціями екзаменатора.

4.16 Університет підтримує та заохочує використання технологій ШІ як адаптивних та асистивних (допоміжних) засобів для забезпечення інклюзивності освітнього процесу та створення безбар’єрного освітнього середовища. Використання інструментів ШІ для адаптації освітнього контенту до потреб здобувачів визначається як таке, що не суперечить принципам академічної доброчесності та сприяє забезпеченню рівних прав на якісну вищу освіту в Університеті. У таких випадках використання технологій ШІ розглядається як засіб технічної підтримки доступу до інформації, а не як підміна результатів навчання.

Технічна підтримка та робота з даними

4.17 Використання технологій ШІ (зокрема алгоритмів наукометричних баз даних, інструментів автоматизованого бібліографічного пошуку та систем аналітики великих даних) для пошуку статистичної інформації та літературних джерел, їх подальшої систематизації і технічного опису (анотування джерел, зокрема опису їх технічних параметрів), а також для проведення патентного аналізу (пошуку аналогів та прототипів) не суперечить принципам академічної доброчесності та є прийнятною формою технічного забезпечення наукової та освітньої діяльності.

Декларування використання таких засобів не є обов’язковим, за умови, що вони застосовуються виключно для технічного пошуку, навігації, систематизації або первинного збору інформації (зокрема автоматизованого

відбору за метаданими чи ключовими словами) та не здійснюють самостійного змістовного аналізу, інтерпретації або формування висновків.

4.18 Використання технологій ШІ з метою комбінування, обробки наявних візуальних матеріалів (зображень, рисунків, креслень, схем, фотоматеріалів тощо) підлягає обов'язковому декларуванню у підписі до відповідного об'єкта.

Будь-яке створення нових змістовних елементів візуального матеріалу з використанням алгоритмів ШІ вважається генерацією та підлягає маркуванню (із зазначенням назви моделі ШІ та обсягу втручання) згідно з вимогами п. 4.6 цього Положення.

4.19 Фото-, відео- та ілюстративні матеріали, створені повністю або частково за допомогою технологій ШІ, не можуть бути використані як першоджерела або доказова база (відповідно до п. 4.4 цього Положення), зокрема як результати власних спостережень чи експериментів автора.

Застосування таких генерованих матеріалів допускається виключно як допоміжних пояснювальних або навчальних ілюстрацій, що не претендують на роль документального підтвердження фактів, за умови обов'язкового маркування таких об'єктів згідно з вимогами п. 4.6 цього Положення.

Відповідальність за достовірність та верифікація

4.20 Автор несе персональну відповідальність за включення до результатів академічної діяльності матеріалів, згенерованих системами ШІ, що містять вигадану, фактично помилкову, спотворену або недостовірну інформацію.

4.21 Посилання на джерела, отримані за допомогою технологій ШІ, повинні перевірятися автором на предмет їх фактичного існування, коректності бібліографічних даних та відповідності змісту посилання наведеній інформації.

4.22 Використання технологій ШІ не звільняє автора від обов'язку належної верифікації всіх отриманих результатів.

Захист конфіденційної інформації
та об'єктів права інтелектуальної власності

4.23 З метою забезпечення інформаційної безпеки та захисту інтелектуальної власності Університету забороняється внесення до сторонніх загальнодоступних генеративних систем ШІ: персональних даних учасників освітнього процесу; відомостей, що становлять комерційну або державну таємницю; неоприлюднених результатів та звітів про науково-дослідні роботи на етапах, що передують їхній офіційній публікації чи патентуванню.

4.24 Забороняється завантажувати у сторонні загальнодоступні системи генеративного ШІ адміністративні та нормативні документи Університету (накази, розпорядження, положення тощо) та їх проєкти, що містять

персональні дані суб’єктів академічної діяльності (зокрема в контексті кадрових рішень, стягнень, фінансових виплат тощо), а також іншу інформацію з обмеженим доступом.

4.25 Забороняється передача до сторонніх загальнодоступних систем генеративного ШІ будь-яких неоприлюднених матеріалів або їх частин, що були надані авторами для рецензування чи проведення експертизи.

4.26 Будь-яка обробка даних та матеріалів, зазначених у пп. 4.23–4.25 цього Положення, сторонніми загальнодоступними системами генеративного ШІ без офіційної згоди автора або Університету кваліфікується як порушення конфіденційності та загроза інтелектуальній власності.

4.27 У разі обґрунтованої необхідності автоматизованої обробки конфіденційних даних, неоприлюднених результатів досліджень або об’єктів права інтелектуальної власності, така обробка має здійснюватися виключно з використанням локальних генеративних систем ШІ або корпоративних рішень із закритим контуром, що гарантують неможливість витоку даних чи їх використання для навчання зовнішніх моделей.

4.28 Заборони, визначені у пп. 4.23–4.25 цього Положення, не поширюються на використання спеціалізованих інструментів лінгвістичної підтримки, за умови, що такі сервіси не передають права інтелектуальної власності на зміст завантажених матеріалів третім особам.

При використанні таких інструментів автори мають надавати перевагу сервісам із налаштуванням конфіденційності, що обмежують використання введених даних для навчання моделей ШІ, або використовувати корпоративні версії програмного забезпечення.

4.29 При використанні ШІ для створення об’єктів права інтелектуальної власності (зокрема програмного коду, технічних рішень, патентноздатних винаходів тощо), суб’єкт академічної діяльності зобов’язаний перевіряти отриманий результат на дотримання ліцензійних прав третіх осіб та умов використання відкритих ліцензій (Open Source). Університет не несе відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності третіх осіб, що виникли внаслідок використання неперевіреного контенту, згенерованого сторонніми системами ШІ.

Рецензування та атестаційна експертиза

4.30 Рецензування та атестаційна експертиза результатів наукової, освітньої та науково-технічної діяльності (зокрема рукописів статей, монографій, підручників, навчальних посібників, кваліфікаційних та дисертаційних робіт, звітів про науково-дослідну роботу, освітніх програм та навчально-методичних

рекомендацій тощо) мають базуватися на самостійному критичному аналізі, проведеному рецензентом (експертом) особисто.

4.31 Рецензент має право використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для виявлення ознак автоматичної генерації або плагіату.

4.32 Результати автоматизованої перевірки мають виключно допоміжний (індикативний) характер і не є самостійним доказом порушення академічної доброчесності. Вони підлягають обов'язковому експертному опрацюванню та не можуть бути єдиною підставою для негативного висновку без комплексного аналізу рецензентом змістової частини роботи, зокрема із проведенням (за необхідності) додаткової експертизи.

4.33 Використання технологій ШІ для автоматичного генерування тексту рецензій чи експертних висновків замість власної оцінки рецензента не допускається. Такі технології можуть застосовуватися виключно як допоміжний засіб для технічного редагування або лінгвістичної підтримки вже сформульованих рецензентом висновків. Передача матеріалів, що рецензуються, до сторонніх загальнодоступних систем ШІ з метою формування оціночних суджень є порушенням вимог щодо конфіденційності (п. 4.25 цього Положення) та захисту авторських прав.

Дотримання етичних норм та запобігання зловживанням

4.34 Суб'єкти академічної діяльності повинні враховувати властивість систем ШІ відтворювати або посилювати приховані соціальні, культурні чи наукові упередження, що містяться у вихідних даних, на яких навчалися ці системи. При використанні технологій ШІ для аналізу даних, формування гіпотез або генерування текстів, автор зобов'язаний здійснювати критичну перевірку результатів на предмет відсутності прихованих стереотипів, викривлень або проявів дискримінації.

4.35 Використання згенерованого контенту, який суперечить принципам об'єктивності та рівності, є неприпустимим, а відповідальність за етичну коректність оприлюднених результатів несе безпосередньо автор.

4.36 Забороняється використання технологій ШІ для створення аудіо-, відео- або фотоматеріалів (діпфейків, deepfake), що імітують зовнішність, голос або поведінку інших учасників освітнього процесу без їхньої прямої письмової згоди. Такі дії кваліфікуються як грубе порушення етичних норм, маніпуляція та неприпустима форма психологічного тиску або булінгу.

Захист прав автора за умови належної атрибуції

4.37 Належна атрибуція використання технологій ШІ в академічному тексті не може бути підставою для суб'єктивного заниження оцінки чи автоматичного звинувачення автора у порушенні академічної доброчесності.

5 ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ ВЕРИФІКАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРИ ВИКОРИСТАННІ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ

5.1 Виявлення ознак потенційного недоброчесного використання технологій ШІ здійснюється на основі комплексної оцінки академічного тексту. Така оцінка обов'язково проводиться з урахуванням наданої автором атрибуції (згідно з п. 4.5 цього Положення) та поєднує використання спеціалізованих програмних засобів імовірнісної оцінки ознак ШІ-генерованого контенту з фаховим експертним аналізом структури, стилістики та змісту матеріалу суб'єктами, відповідальними за його перевірку, рецензування, оцінювання чи атестацію (науково-педагогічними працівниками, рецензентами, науковими керівниками тощо).

5.2 Результати роботи систем виявлення збігів та ознак автоматичної генерації мають виключно імовірнісний та допоміжний характер. Звіти таких систем не можуть слугувати єдиною та однозначною підставою для встановлення порушення академічної доброчесності, а є лише індикатором, що вказує на необхідність проведення додаткового поглибленого аналізу та верифікації академічного тексту, який перевірявся.

5.3 Пріоритетним критерієм оцінювання є здатність суб'єкта академічної діяльності продемонструвати реальне володіння представленим результатом та методами його отримання. Якщо подана робота (кваліфікаційна робота, звіт про науково-дослідну роботу, стаття тощо) демонструє високий рівень виконання, проте під час захисту, презентації чи співбесіди автор не може обґрунтувати ключові тези, пояснити методологію чи логіку викладеного матеріалу, викладач (експертна комісія) має право прийняти рішення про незарахування результатів такої роботи або її повернення на доопрацювання. Це рішення базується на невідповідності продемонстрованих знань і компетенцій рівню представленого результату, незалежно від показників інструментальної перевірки на ознаки ШІ-генерації чи плагіату.

5.4 У разі виникнення обґрунтованої підозри щодо несанкціонованого або неатрибутованого використання технологій ШІ, суб'єкт, який здійснює перевірку чи рецензування, має право ініціювати процедуру додаткової верифікації авторства та особистого внеску.

5.5 Автор академічного тексту має право на захист та спростування підозри у недоброчесному використанні ШІ. Доказами самостійного виконання роботи можуть слугувати: попередні чернетки та проміжні версії тексту, протоколи пошуку у наукометричних базах, збережена історія змін у текстових

редакторах, первинні дані проведених досліджень тощо, а також здатність автора аргументовано пояснити логіку побудови та зміст будь-якої частини представленої роботи під час її захисту, фахової дискусії чи співбесіди.

5.6 Остаточне рішення щодо наявності або відсутності порушення академічної доброчесності ухвалюється відповідною Групою, робота якої визначена «Положенням про групу сприяння академічній доброчесності в Українському державному університеті науки і технологій», або іншим уповноваженим органом відповідно до виду академічного тексту, що перевірявся.

6 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИНЦИПІВ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШІ

6.1 Індивідуальна відповідальність за дотримання принципів етики та політики відповідального використання технологій ШІ покладається на всіх суб’єктів академічної діяльності Університету.

6.2 Використання генеративних технологій ШІ, що призвело до фальсифікації наукових результатів, викривлення емпіричних даних, маніпуляції з доказами (зокрема візуальними) або подання згенерованого або суттєво зміненого за допомогою ШІ тексту як результату власного наукового пошуку без належного особистого інтелектуального внеску та атрибуції, кваліфікується як грубе порушення академічної доброчесності.

6.3 Створення та поширення матеріалів, отриманих шляхом штучного синтезу (діпфейків, deepfake), що імітують зовнішність, голос або поведінку інших учасників освітнього процесу з метою підміни їхньої особистості (ідентичності), кваліфікується як грубе порушення морально-етичних норм Університету.

6.4 Використання технологій ШІ для імітації присутності суб’єкта академічної діяльності під час заходів поточного чи підсумкового контролю (іспитів, заліків, тестувань тощо), а також для автоматизованого ведення офіційного листування чи комунікації від імені іншої особи без відповідного маркування (атрибуції) кваліфікується як грубе порушення академічної доброчесності та морально-етичних норм Університету.

6.5 Використання ШІ-аватарів або чат-ботів для підміни особистої участі в освітньому процесі, якщо це не передбачено спеціальними інклюзивними протоколами (п. 4.16 цього Положення), вважається етичним порушенням та проявом академічної недоброчесності.

6.6 Неналежне маркування або відсутність обов’язкової атрибуції (декларування) фактів використання генеративного ШІ, якщо це передбачено відповідним силабусом навчальної дисципліни або вимогами до наукової роботи, кваліфікується як порушення правил академічної етики та є підставою для повернення роботи на доопрацювання або її повторного виконання.

6.7 Застосування технологій ШІ не може слугувати виправданням та не звільняє автора від відповідальності у разі виявлення в академічному тексті плагіату, помилкових посилань або недостовірної інформації, оскільки кінцеву відповідальність за зміст тексту несе автор.

6.8 За порушення академічної доброчесності, пов’язане з недотриманням встановлених цим Положенням вимог щодо використання технологій ШІ (зокрема приховування фактів їх використання), передбачена академічна та дисциплінарна відповідальність, визначена Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними актами Університету.

7 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1 Положення набуває чинності з дати його затвердження Вченою радою Університету та введення в дію наказом ректора.

7.2 Всі зміни та доповнення до Положення розглядаються та ухвалюються на засіданні Вченої ради Університету та затверджуються наказом ректора.

7.3 Відповідальність та контроль за виконанням Положення несуть посадові особи Університету відповідно до їхніх функціональних обов’язків.

Атрибуція ШІ: *Текст Положення пройшов стилістичне опрацювання та структурну оптимізацію за допомогою моделі Gemini 3 Flash. Весь концептуальний зміст та науково-методичне наповнення є результатом самостійної інтелектуальної діяльності розробників.*

РОЗРОБНИКИ

Гришечкін С. А., Дмитрієва І. С., Нажа П. М., Очкасов О. Б., Рибалка Р. В., Ступак Ю. О., Тютькін О. Л.